

24. srpna 1928 č. j. R III 136/28-4, na které se tímto žalující strana poukazuje. Usnesením ze dne 13. prosince 1928 nevyhověl rekursní soud návrhu žalobkyně, by jejímu dovolacímu rekursu do usnesení rekursního soudu ze dne 2. listopadu 1928 byl přiznán odkládací účinek.

Nejvyšší soud zrušil napadená usnesení.

Důvody:

Především jest předeslati, že opravné prostředky proti napadeným usnesením jsou přípustné, jelikož nejde o přiznání odkládacího účinku (§ 524 (2) c. ř. s.). Usnesením ze dne 9. září 1928 přiznal soud první stolice dovolacímu rekursu žalující společnosti do usnesení vrchního zemského soudu v Brně ze dne 24. srpna 1928 odkládací účinek a předložil tento dovolací rekurs prostřednictvím vrchního zemského soudu v Brně nejvyššímu soudu, který tento dovolací rekurs vyřídil rozhodnutím ze dne 17. listopadu 1928. Rekursní soud, jemuž nepříslušelo rozhodnutí ani o dovolacím rekursu a pro nedostatek rekursu žalovaného do usnesení soudu první stolice a odkládacího účinku ani o tomto usnesení, měl se omeziti na předložení dovolacího rekursu nejvyššímu soudu. Jeho usnesení, jímž rozhodnutí soudu první stolice zrušil a o návrhu žalující společnosti, by jejímu dovolacímu rekursu byl přiznán odkládací účinek, sám rozhodl, nemá opory v zákoně. Marně poukazuje rekursní soud v tomto směru na doslov § 524 druhý odstavec c. ř. s., podle něhož ovšem soud, který vydal napadené usnesení, má rozhodnouti o návrhu, by rekursu byl přiznán odkládací účinek. Jde tu však jako v § 520 c. ř. s. o zřejmě nesprávnou dikci zákona, která odporuje úmyslu zákonodárcově, neboť měl na mysli soud první stolice. Vždyť tento soud má po ruce spisy a může bez prodlení o návrhu na přiznání odkládacího účinku rozhodnouti, což vyžaduje povaha věci, neboť prodlení ve vyřízení návrhu na přiznání odkladu maří účel odkladu (viz Dr. Neumann, komentář k c. ř. s. 1928, str. 1396). Usnesení rekursního soudu jest proto ve smyslu § 477 čís. 3 c. ř. s. zmatečné rovněž jako jeho druhé usnesení ze dne 13. prosince 1928, jímž návrhu žalující společnosti, aby jejímu dovolacímu rekursu do usnesení vrchního zemského soudu v Brně ze dne 2. listopadu 1928 byl přiznán odkládací účinek, nevyhověl, neboť rozhodnutí o tomto návrhu příslušelo, jak doličeno, soudu první stolice. Jelikož dovolací rekurs, o jehož odkládací účinek jde, byl nejvyšším soudem již vyřízen, je další rozhodování o tomto účinku bezpředmětné a proto mohl se nejvyšší soud omeziti na zrušení napadených usnesení.

Čís. 8666.

Pozemková reforma.

V § 37 přiděl. zák. nejsou uvedena všechna obmezení, jež může Státní pozemkový úřad uložit osobě, již přiděluje půdu.

Tím, že Státní pozemkový úřad udělil svolení ke zcizení přiděleného pozemku, nestala se smlouva nedotknutelnou s hlediska odpůřčího řádu.

(Rozh. ze dne 26. ledna 1929, R II 426/28.)

Manželé Š-ovi v době, kdy si vypůjčili peníze od žalující záložny, drželi a užívali pozemky přidělené jim Státním pozemkovým úřadem. Napotom prodali manželé Š-ovi ony pozemky žalovaným. Ježto exekuce vedená žalobkyní k vydobytí zapůjčených peněz na ostatní jmění manželů Š-ových zůstala bezvýslednou, domáhala se žalobkyně na žalovaných (kupitelích pozemků od manželů Š-ových), by bylo uznáno právem, že trhová smlouva, již prodali manželé Š-ovi žalovaným pozemky, jest proti pohledávkám žalobkyně bezúčinnou, že žalovaní jsou povinni to uznati, trpěti exekuční prodej a vnucenou správu pozemků k vydobytí pohledávek žalobkyně neb místo toho zaplatili žalobkyni její pohledávky. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Soud vzal za prokázáno, že manželé Š-ovi, prodávše pozemky, měli vědomí, že tímto právním jednáním zkracují své věřitele, zejména i žalobkyni, že žalovaní to museli věděti a že tržní cena 7.000 Kč jest v dnešních poměrech velice nízká. Kdyby tedy nebylo zde toho, o čem dále bude promluveno, muselo by býti žalobě vyhověno. V tomto případě jest nesporné, že manželé Š-ovi v době, kdy si vypůjčili od žalobkyně peníze, užívali a drželi pozemky přidělené jim Státním pozemkovým úřadem, že však v pozemkové knize jako vlastníci zapsáni nebyli a že ani žalovaní dosud nejsou knihovními vlastníky. Pokud nebyly přidělené pozemky odevzdány přidělci do vlastnictví, nelze na jeho práva k nim vůbec vésti exekuci bez svolení Státního pozemkového úřadu, protože jednak není jisto, zda se přidělených pozemků přidělci vskutku dostane, jednak by se tím znemožňovalo případně omezení, jež Státní pozemkový úřad ve smyslu předpisu § 23 příř. zák. přidělci má uložit, a zmařen by tak byl účel zákona, jenž je dán ve veřejném zájmu, neboť jde v pozemkové reformě o sociální reformu. Rozhodnutí o tom, kdy se zcizení, pronájem, zavazení a dělení zabraného majetku přičí účelům pozemkové reformy a kdy nikoliv, patří podle § 7 zák. záb. Státnímu pozemkovému úřadu, který udělením neb odepřením souhlasu k dotyčnému právnímu úkonu vyslovuje, zda tento úkol se srovnává s účely pozemkové reformy či zda se jim přičí a že bez povolení Státního pozemkového úřadu nelze přidělené pozemky zciziti, plyne výslovně z § 37 zák. čís. 81/1920. Státní pozemkový úřad rozhoduje tedy o zcizení a jen jemu patří právo souhlas k tomu buď uděliti nebo odepříti. Věřitelé, kteří půjčují držitelům přidělených pozemků, musí věděti o nedostatku zcizovacího práva dlužníků, musí s tím počítati, že Státní pozemkový úřad může odepříti možnost vésti exekuci k uspokojení jich pohledávek dokonce musí i na to býti připraveni, že držitelé přiděleného pozemku tento může býti odebrán. Není věcí Státního pozemkového úřadu, by se staral o to, zda držitelé přidělených pozemků jsou zadluženi a kdy tyto dluhy povstaly, při rozhodování o svolení ku zcizení rozhodují jen veřejné zájmy s pozemkovou reformou související, nikoliv ohled na věřitele. Ze všeho toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že když Státní pozemkový úřad dal svolení k prodeji sporných pozemků, prodej jest pravoplatný, že prodeji nelze odporovati ani ho nelze zvrátiti ze žádných důvodů, zejména ani z důvodů § 2 odp. ř. a že tedy ani žalující strana nemůže se cítiti poškozenou, byl-li prodán pozemek pod skutečnou hod-

notou, poněvadž, půjčovala-li, jednala na vlastní nebezpečí, čehož si musila býti vědoma vzhledem k tomu, co bylo uvedeno. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, vy vyčkaje pravomoci ve věci znovu jednal a rozhodl. D ů v o d y: Prvý soudce má za zjištěno, že žalovaní koupili smlouvou ze dne 9. března 1928 od manželů Š-ových pozemky, v žalobní prosbě uvedené, za 7.000 Kč a že tato kupní smlouva byla schválena rozhodnutím Státního pozemkového úřadu ze dne 5. dubna 1928. Prvý soudce má za zjištěno, že manželé Š-ovi prodali pozemky vědouce, že tímto právním jednáním zkracují své věřitele, zejména i žalující stranu, a že žalovaní o tomto úmyslu prodatelů věděli. Soudce totiž má za zjištěno, že pozemky měly mnohem větší cenu než, zač byly prodány, a že se tudíž manželé Š-ovi, kteří jsou velmi zadluženi, takže nemohou své věřitele uspokojiti, tímto prodejem zbavují majetku za cenu nízkou ke škodě svých věřitelů. Podle § 23 zákona ze dne 30. ledna 1920, čís. 81 sb. z. a n. (zákona přidělového) má Státní pozemkový úřad právo v přidělové listině naříditi obmezení ohledně přidělené nemovitosti. Poněvadž mezi stranami jest nesporno, že jde o půdu přidělenou manželům Š-ovým z půdy zabrané Státním pozemkovým úřadem na základě pozemkové reformy a že tudíž Státní pozemkový úřad měl právo manželům Š-ovým uložití různá obmezení ve smyslu § 23 přidělového zákona, jest nezbytno vyšetřiti, zda Státní pozemkový úřad omezení manželům Š-ovým při přidělu uložil a jaká to obmezení byla. Uložil-li Státní pozemkový úřad manželům Š-ovým při přidělu, že smějí zciziti, zatížití pozemek jen se svolením Státního pozemkového úřadu a že mohou zejména žádati vyšší cenu, než za kterou jim pozemek byl přidělen, lze sotva říci, že manželé Š-ovi prodávše pozemky žalovaným, jednali ke zkrácení svých věřitelů, ani tito vlastně nemohli na pozemky k uspokojení svých pohledávek vésti exekuci a ani vlastně manželé Š-ovi prodali pozemky za nejvyšší cenu, za kterou mohli, používše peněz celkem k uspokojení svých věřitelů. Avšak i v jiném směru řečené skutkové okolnosti budou podstatně rozhodné, poněvadž jen, budou-li obmezení Státního pozemkového úřadu známa, bude lze posouditi, zda lze vésti exekuce vnucenou dražbou a vnucenou správou na nemovitosti žalovanou stranou koupené. Exekuce po případě nebude možnou potud, dokud není známo, jaká obmezení uloží Státní pozemkový úřad žalovaným ohledně přidělené nemovitosti (rozhodnutí Nejvyššího soudu čís. 6359 sb. n. s.). V tom případě by žaloba byla nepřípustnou, po případě předčasnou, poněvadž žalující strana by mohla žádati jen to, čeho žalovaní kupní smlouvou, která má býti prohlášena za bezúčinnou, nabyli (§ 13 odp. ř.). Mohla by se tudíž žalující strana domáhati jen toho, by mohla býti vedena exekuce na pozemky smlouvou žalovaným prodané. Žalovaní mohou se ovšem této povinnosti sprostiti zaplacením pohledávky žalující strany, tuto povinnost však mají jen tehdy, byli-li povinni vrátiti to, čeho napadenou smlouvou nabyli. Jinak této povinnosti nemají. Poněvadž první soudce nezjistil vzhledem k svému právnímu názoru, jaká obmezení Státní pozemkový úřad manželům Š-ovým při udělení přidělu (v přidělové listině) uložil, pokud se týče zda již Státní pozemkový úřad taková obmezení uložil, a zejména ani nezjistil, za jakých obmezení

(podmínek) Státní pozemkový úřad napadenou kupní smlouvu schválil, bylo nutno rozsudek prvního soudu zrušiti. Prvý soudce po pravomoci tohoto usnesení bude znova ve věci jednati, při tom vyšetří, po případě použije práva podle § 182 c. ř. s. jemu příslušejícího ohledně okolností, které se zdají býti odvolacímu soudu rozhodné, a pak znova ve věci rozhodne.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Žalovaní vyslovují v rekursu názor, že okolnosti, jež chtěl míti odvolací soud zjištěny, byly uvedeny v první stolici jednak jako nesporné, jednak prý plynou ze zákona (z § 37 zák. čís. 81/20 sb. z. a n.), takže nebylo třeba doplňovati v tom směru řízení prvního soudu. Leč žalovaným nelze přisvědčiti. Odvolací soud kladl důraz zejména na okolnost, zda manželé Š-ovi prodali přidělený pozemek za nejvyšší cenu, za kterou směli podle obmezení Státního pozemkového úřadu. Šlo tudíž odvolacímu soudu především kromě jiného také o zjištění, za jakou cenu byl pozemek manželům Š-ovým přidělen Státním pozemkovým úřadem. Že okolnost ta byla podle obsahu rozsudku prvního soudu nespornou, není správným. Prvý soud zjistil v tom směru jako nesporné jen to, že žalovaní koupili od manželů Š-ových trhovou smlouvou, o niž jde, pozemky za 7.000 Kč. Nespornou nemohla býti okolnost, kterou chce míti zjištěnu odvolací soud, již proto, že ji žalovaní v první stolici ani výslovně netvrdili a učinili také teprve v odvolacím sdělení a v rekursu. Že v § 37 zák. čís. 81/20 sb. z. a n. jsou uvedena veškerá obmezení, která má podle § 23 uved. zák. Státní pozemkový úřad právo uložit osobě, které se půda přiděluje, a která chce míti odvolací soud zjištěna, z ustanovení toho nijak neplyne. Ustanovení to jen uvádí, pod č. 1 (2), které zde přichází v úvahu, důvody, ze kterých Státní pozemkový úřad přivolí ke zcizení celého podílu v prvních deseti letech. Ježto se rekurs jinak nedotýká vlastních důvodů, pro které chce míti odvolací soud ony okolnosti zjištěné, vymyká se i otázka těchto důvodů právnímu posouzení nejvyššího soudu. Žalovaní pokoušejí se v dalších vývodech rekursu uplatniti názor, že napadené usnesení jest nesprávné po stránce právní z toho důvodu, že prý žalobkyně nemůže ze žádného důvodu odporovati platnosti trhové smlouvy ohledně přidělu schválené Státním pozemkovým úřadem, nemá-li k tomu předem svolení tohoto úřadu, ježto tento úřad jest jediným rozhodujícím činitelem pokud se týče nakládání s přidělovými pozemky. Stěžovatelé vyslovují, jakž z dalšího plyne, názor, že smlouvě, o jakou jde, nelze ani odporovati s hlediska odpůrčího řádu. Týž názor vyslovil již první soud ve svém rozsudku. Leč odvolací soud nesdílel, jakž vyplývá z jeho rozhodnutí, názor ten, třebas to výslovně a zvlášť neodůvodnil. Jest se proto s názorem tím, zřejmě nesprávným, blíže zabývati. Podle § 7 zákona záborového čís. 215/1919 sb. z. a n. vyžaduje ovšem zcizení, pronájem, zavazení a dělení zabraňného majetku úředního souhlasu a nemá bez něho proti státu právních

účinků. Podle § 37 příd. zák. (čís. 81/20 sb. z. a n.) jest zcizení přídělového pozemku vázáno na svolení Státního pozemkového úřadu. Avšak tím, že svolení takové bylo uděleno, nestala se smlouva, takto schválená, nedotknutelnou s hlediska odpůrčího řádu. Otázky, spadající pod ustanovení § 2 a 3 odp. ř., nezkoumá Státní pozemkový úřad, schvaluje smlouvu ohledně přídělového pozemku a nemůže je zkoumati, neboť není k tomu povolán a nemá ani příčiny, by tak činil. Státnímu pozemkovému úřadu jsou pro udělení souhlasu směrnici jen otázky veřejnoprávní nikoli otázky soukromoprávního rázu, o něž jde při předpokladech §§ 2 a 3 odp. ř. Mylným jest proto názor, že odpůrčí řád maří ustanovení zákona záborového. Stěžovatelé přehlíží jednak význam ustanovení § 1 odp. ř., jež záborovým zákonem nebylo zrušeno a podle něhož lze odporovati každému právnímu jednání, které se týká dlužníkovy jmění, jednak, že úspěšným odporem stávají se odporovatelná právní jednání bezúčinnými jen proti odporujícímu věřiteli, relativně, takže odporovatelné jednání nepozbývá účinnosti v poměru mezi smluvními stranami, mezi dlužníkem a odpůrcem odporovatele, jichž jedině se týkal souhlas udělený Státním pozemkovým úřadem.

Čís. 8667.

Okruh osob oprávněných v knihovním řízení k rekursu nespadá v jedno s okruhem osob, jež mají býti vyrozuměny o vyřízení knihovních žádostí. K rekursu jest oprávněn každý, kdo se pokládá za stížena opatřením knihovního soudu. Sejde jen na tom, zda bylo opatření knihovního soudu způsobilé dotknouti se práv stěžovatelových ať majetkových ať rodinných, ať přímo ať nepřímo. Otázka, zda byl stěžovatel ve svých právech skutečně dotčen, není již otázkou oprávnění k rekursu, nýbrž otázkou jeho věcné odůvodněnosti.

Bylo-li na spoluvlastnickém podílu na nemovitosti poznamenáno, že spoluvlastník nesmí svůj podíl ani užítky jeho za svého života ani zciziti ani zatížit, leč by veškerí spoluvlastníci domu chtěli dům jako celek zciziti, — jsou do usnesení knihovního soudu, jímž byl povolen výmaz poznámky zákazu zcizení a zadlužení, oprávněni stěžovati si ostatní spoluvlastníci.

(Rozh. ze dne 31. ledna 1929, R I 1018/28.)

Knihovní soud povolil, by ve vložce čís. 780 poz. knihy byl na jedné třetině nemovitosti tam zapsané a Karolině P-ové vlastnický náležející vložení výmaz poznámky zákazu zcizení a zatížení, takže zůstane toliko poznámka, že v případě prodeje této třetiny jest kupní cenu anebo, kdyby nabyvatel převzal dluhy váznoucí na této třetině na srážku ceny tržové, zbytek ceny tržové uložiti u soudu v cenných papírech, používajících sirotčí jistoty. Rekursní soud odmítl rekursy spoluvlastníků. Důvody: Stěžovatelé odůvodňují své oprávnění k rekursu tím, že z poznámky, jejíž výmaz napadeným usnesením byl povolen, na-